

שְׁחוֹק הַפְּסִיל, עָלָיו נֶאֱמַר פִּי הַפֶּעַס בְּחִיק פְּסִילִים יְנוּחַ. לְבַלַּע אֶת יוֹנָה, זוּ הַנֶּפֶשׁ, מֵהֶצֶד שְׁלוֹ - וְלֹא שְׁמַעוּ אֶל מֹשֶׁה מִקְצֵר רוּחַ, וּמַעֲבֹדָה קָשָׁה - מִצַּד הַכֶּבֶד, שְׁנֵאמַר בּוֹ כֶּבֶד לֵב פְּרָעָה, תִּכְבֹּד הָעֶבֶדוּדָה. מִצַּד שֶׁל הַמָּרָה - וַיִּמְרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם.

דָּג גָּדוֹל הוּא עֶרֶב רֵב, שֶׁהֵם (שְׁהוּא) רֵב הַחוּבֵל, מִי חוּבֵל? אֵלָּא גָּדוֹל מִכָּל מִלְּאָכֵי חֻבְלָה, הוּא חוּבֵל וְהֵיא חֻבְלָה, עֶרֶב רֵב הֵם פְּנֵי לַיְלִית הַרְשָׁעָה, שֶׁבָּהֶם חֲטָאוּ יִשְׂרָאֵל וְחָבְלוּ אֶת בְּשָׂרָם בְּאוֹת הַבְּרִית, הֵם גָּדוֹלִים עֲלֵיהֶם בְּגִלוּת, וְהֵם דָּגָה לְיִשְׂרָאֵל, וּמִשּׁוּם זֶה אָמְרוּ זְכַרְנוּ אֶת הַדָּגָה וְכוּ'.

וּבִזְמַן שֶׁיֵּצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, הִרְגוּ מֵהֶם רַבִּים, וּבְגִלוּת הָאֶחָרוֹנָה עֲתִיד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהַרְגֵם אוֹתָם, וְזֶהוּ וְהַדָּגָה אֲשֶׁר בִּיְאֹר מֵתָה, וַיִּכְאַשׁ הַיְאֹר, זוּ הַתּוֹרָה, שְׁנֵאמַר בָּהּ וְתוֹרָה אֹר, סָרַחָה אֲלֵיהֶם, וַנֶּאֱמַר בְּיִשְׂרָאֵל כָּל הַבֵּן הַיְלֹוד הַיְאֹרָה תִּשְׁלִיכֶהוּ. אֹר הוּא ר"ז. הַיְאֹרָה, בַּת זִוְגוּ שֶׁל אוֹתוֹ הַיְאֹר, שְׁנֵאמַר בּוֹ וְלִכְלֹ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הִיָּה אֹר בְּמוֹשְׁבֹתָם, כְּמוֹ כֵּן בְּגִלוּת הָאֶחָרוֹנָה (הַיְאֹרָה) הַזֹּהֶר בּוֹ הִיָּה ר"ז, שֶׁהוּא אֹר הַגְּאֻלָּה הָאֶחָרוֹנָה, לְקַיֵּם פִּימִי צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲרָאֵנוּ נִפְלְאוֹת, וְזֶהוּ כָּל הַבֵּן הַיְלֹוד הַיְאֹרָה תִּשְׁלִיכֶהוּ, וְכָל הַבַּת תִּחְיֶינָה, אֵלָּה שְׁמִשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה שֶׁבַעֵל פָּה. דְּבַר אַחַר, וַיִּמְן יְהו"ה דָּג גָּדוֹל לְבַלַּע אֶת יוֹנָה, זוּ עֲנִיּוֹת שֶׁהִיא עֶצֶב, וְהַנִּקְבָּה שֶׁלּוֹ עֶצֶבוֹן. הַזְּכַר דָּג, הַנִּקְבָּה דָּגָה. זֶהוּ וַיִּתְפַּלֵּל יוֹנָה אֶל יְהו"ה אֲלֵהִי"ו מִמְּעֵי הַדָּגָה,

בֵּיהּ (שְׁמוֹת יב לח) וְגַם עֶרֶב רֵב וְכוּ', וְטָחוּל אִיהוּ שְׁחוֹק הַפְּסִיל, עָלֶיהָ אֶתְמַר (קֹהֶלֶת ז ט) כִּי הַפֶּעַס בְּחִיק פְּסִילִים יְנוּחַ, לְבַלּוֹעַ אֶת יוֹנָה דָּא נִפְשָׁא, מִסְטָרָא דִּילֵיהּ (שְׁמוֹת ו ט) וְלֹא שְׁמַעוּ אֶל מֹשֶׁה מִקְצֵר רוּחַ, וּמַעֲבֹדָה קָשָׁה מִסְטָרָא דְכֶבֶד, דְּאֶתְמַר בֵּיהּ (שֵׁם ז יד) כֶּבֶד לֵב פְּרָעָה, תִּכְבֹּד הָעֶבֶדוּדָה, (שֵׁם ה ט) מִסְטָרָא דְמָרָה (שֵׁם א יד) וַיִּמְרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם.

דָּג גָּדוֹל אִיהוּ עֶרֶב רֵב, דְּאֵינוֹן (ב"א ד'איהו) רֵב הַחוּבֵל, מֵאֵן חוּבֵל אֵלָּא רֵב מִכָּל מִלְּאָכֵי חֻבְלָה, אִיהוּ חוּבֵל, וְאִיהִי חֻבְלָה, עֶרֶב רֵב פְּנֵי דַלִּילִית חַיִּיבָא, דְּבָהוֹן חָאבוּ יִשְׂרָאֵל וְחָבְלוּ יַת בְּשָׂרֵיהֶוּ בְּאֵת פְּרִית, אֵינוֹן רֵב עֲלֵיהֶוּ בְּגִלוּתָא, וְאֵינוֹן דָּגָה לְיִשְׂרָאֵל, וּבְגִין דָּא אָמְרוּ (בַּמְדָּבָר יא ה) זְכַרְנוּ אֶת הַדָּגָה וְכוּ'.

וּבִזְמַנָּא דְנִפְקוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם קָטִיל מִנֵּיהֶוּ סַגִּיאִין, וּבְגִלוּתָא בַּתְּרָאָה עֲתִיד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְקַטְלָא לֹזֵן, וְדָא אִיהוּ (שְׁמוֹת ז יח) וְהַדָּגָה אֲשֶׁר בִּיְאֹר מֵתָה, וַיִּכְאַשׁ הַיְאֹר דָּא אוֹרֵייתָא, דְּאֶתְמַר בָּהּ (מְשֵׁלִי ו כג) וְתוֹרָה אֹר, סָרַחַת לְגַבְיֵיהֶוּ, וְאֶתְמַר בְּיִשְׂרָאֵל (שְׁמוֹת א כב) כָּל הַבֵּן הַיְלֹוד הַיְאֹרָה תִּשְׁלִיכֶהוּ, אֹר אִיהוּ ר"ז, הַיְאֹרָה בַּת זִוְגִיָּה דֶּהוּא אֹר, דְּאֶתְמַר בָּהּ (שֵׁם י כג) וְלִכְלֹ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הִיָּה אֹר בְּמוֹשְׁבוֹתָם, כְּגִוּוֹנָא דָּא בְּגִלוּתָא בַּתְּרָאָה (הַיְאֹרָה) הַזֹּהֶר בֵּיהּ הָהּ ר"ז, דְּאִיהוּ אֹר דְּפוּרְקָנָא בַּתְּרִייתָא, לְקַיֵּים (מִיכָה ז טו) פִּימִי צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲרָאֵנוּ נִפְלְאוֹת, וְדָא אִיהוּ כָּל הַבֵּן הַיְלֹוד הַיְאֹרָה תִּשְׁלִיכֶהוּ, וְכָל הַבַּת תִּחְיֶינָה, אֵלִין דְּמִשְׁתַּדְּלִין בְּאוֹרֵייתָא דְבַעֵל פָּה.

דְּבַר אַחַר וַיִּמְן יְהו"ה דָּג גָּדוֹל לְבַלּוֹעַ אֶת יוֹנָה (יוֹנָה ב א), דָּא עֲנִיּוֹתָא, דְּאִיהוּ עֶצֶב,

וְנוֹקְבָא דִּילֵיהּ עֶצֶבוֹן, דְּכוּרָא דָּג נוֹקְבָא דָּגָה, דָּא הוּא (שֵׁם ב) וַיִּתְפַּלֵּל יוֹנָה

אֶל יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מִמְעַי הִדָּגָה, מִכִּפְּנֵי
 דְעֲנִיּוּתָא דְמִטִּי לְמַעוּי דִּישְׂרָאֵל, בְּהֵוּא זְמַנָּא
 וַיֹּאמֶר יְהוָה לְדָג וַיִּקְא אֶת יוֹנָה וְגוֹמֵר (שם)
 (א) בְּדוּחֲקָא דְדָאגָה דְלֵהוֹן דְדוֹאגִין מִן
 עֲנִיּוּתָא, מְדוּחֲקָא יִפְקוּן מִן גְּלוּתָא, הִדָּא הוּא
 דְכְּתִיב (שמואל ב' כב כח) וְאֵת עִם עֲנִי תוֹשִׁיעַ, דָּא
 נְבוֹאָה דִּיּוֹנָה דְנִתְנַבָּא דִּיִּפְקוּן יִשְׂרָאֵל מִן
 גְּלוּתָא בְּדָאגָה (ס"א בְּדוּחֲקָא) דְעֲנִיּוּתָא, וּבִימִינָא
 יִפְקוּן, (דף נד ע"א) בְּגִין דְצַדִּיק ח"י עֲלָמִין אִיהוּ
 עֲנִי דְאֵתְקִשֵׁר בִּימִינָא, דְאִיהוּ פְּסַח, פְּגוּוֹנָא
 דִּישְׂרָאֵל דְאֵתְמַר בְּהוֹן (יחזקאל טו ז) וְאֵת עֲרוֹם
 וְעֲרִיָה, וְהֵאֵי יוֹנָה אִיהִי יוֹנָה דְתִיבַת נַח.

דְּכָר אַחַר (יונה ב יא) וַיֹּאמֶר יְהוָה לְדָג וַיִּקְא
 אֶת הַיּוֹנָה אֶל הַיִּבְשָׁה, קָם סְבָא מִבְּתֵר
 טוּלָא פְּתַח וְאָמַר, וְהֵמֶן פְּזָרַע גַּד הוּא (במדבר
 יא ז) מֵאֵי פְזָרַע גַּד, אֶלָּא גַד אִיהוּ יְמִינָא
 וּשְׂמָאֵלָא, גְּמוּ"ל דְלִי"ם, פְּזָרַע גַּד דָּא יוֹנָה
 י' וְדֵאֵי, טְפָה חֲנוּרְתָא, דְבִיָּה אֲשַׁתְּלִים גַּד
 וְאֵתְעִבִיד גִּיד, וְעַל דָּא הֵאֵי זֶרְעָא דְאִיהִי יו"ד
 דְאִיהִי טְפָה קְדִישָׁא, אֵתְמַר (יונה ב יא) וַיִּקְא אֶת
 יוֹנָה אֶל הַיִּבְשָׁה דְאִיהִי נוֹקְבָא, וּמִמָּה דִּיהוּת
 יִבְשָׁה ה' אֵתְקִרִיאַת אֶרֶץ, לְאֶפְקָא זֶרְעִין
 וְאִיבִין, הִדָּא הוּא דְכְּתִיב (בראשית א י) וַיִּקְרָא
 אֱלֹהִים לַיִּבְשָׁה אֶרֶץ, וּלְמַקְוֵה הַמַּיִם קָרָא
 יַמִּים, דָּא מַקְוֵה יִשְׂרָאֵל מוֹשִׁיעוּ בְּעַת
 צָרָה (ירמיה יד ח).

מִקְוֵרָא דְנִבְיעוּ מֵהוּא זֶרַע דְאֵתְמַשְׁף
 מִמוּחָא עֲלָאָה, וְהֵאֵי (נ"א וְהֵיא) טְפָה
 אִיהִי י' זְעִירָא, כִּד נִפְקַת א מִן מוּחָא דְאִיהִי
 חֲכָמָה, כֹּל סְפִירָה נְטִלַת חֲלֻקָּהָ, עַד
 דְאֵתְפִלִּיגַת לְתַשַׁע נְקוּדִין, וְכִד נְטִיל כָּל חַד
 חוּלְקִיָּה אֲשַׁתְּאֲרַת עֲשׂוּרָא מִכְּלֵהוּ טְפִין,
 דְנְטִילַת הֵהִיא יִבְשָׁה דְאִיהִי עֲשִׁירִית הָאִיפָה סֵלַת, וּבְגִינָה מְעֲשָׂרִין.

מִרְעֵב הַעֲנִי שְׂמֻגִיעַ לְמַעַי יִשְׂרָאֵל.
 בְּאוֹתוֹ זְמַן וַיֹּאמֶר יְהוָה לְדָג
 וַיִּקְא אֶת יוֹנָה וְגוֹמֵר, בְּדַחַק שֶׁל
 הַדָּאגָה שֶׁלָּהֶם שְׂדוּאָגִים מִן
 הָעֲנִיּוּת, מֵהִדַּחַק יֵצְאוּ מִן הַגְּלוּת,
 זֶהוּ שְׂפָתוֹב וְאֵת עִם עֲנִי תוֹשִׁיעַ,
 זו הַנְּבוּאָה שֶׁל יוֹנָה שֶׁהִתְנַבֵּא
 שֶׁיֵּצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִן הַגְּלוּת בְּדָאגָה
 (דח"ק) שֶׁל עֲנִי, וּבְכִימִין יֵצְאוּ,
 מִשׁוּם שְׂצַדִּיק ח"י הַעוֹלָמִים הוּא
 עֲנִי שְׂנִקְשֵׁר בְּכִימִין, שֶׁהוּא פְּסַח,
 כְּמוֹ שֶׁיִּשְׂרָאֵל שְׂנֵאֲמַר בְּהֵם וְאֵת
 עֲרוֹם וְעֲרִיָּה, וְהַיּוֹנָה הַזֹּאת הִיא
 הַיּוֹנָה שֶׁל תְּבַת נַח.

דְּכָר אַחַר, וַיֹּאמֶר יְהוָה לְדָג
 וַיִּקְא אֶת יוֹנָה אֶל הַיִּבְשָׁה, קָם
 זְקַן מֵאַחַר הַצֵּל, פְּתַח וְאָמַר:
 וְהֵמֶן פְּזָרַע גַּד הוּא, מֵה זֶה פְּזָרַע
 גַּד? אֶלָּא גַד הוּא יְמִין וּשְׂמָאֵל,
 גְּמוּ"ל דְלִי"ם, פְּזָרַע גַּד זֶה יוֹנָה,
 י' וְדֵאֵי, טְפָה לְבָנָה, שְׂבוּ נִשְׁתַּלֵּם
 גַּד וְנַעֲשֶׂה גִיד, וְעַל כֵּן הַזֶּרַע הַזֶּה
 שֶׁהוּא יו"ד, שֶׁהִיא טְפָה קְדוּשָׁה,
 נֹאמַר וַיִּקְא אֶת יוֹנָה אֶל הַיִּבְשָׁה,
 שֶׁהִיא נְקֻבָּה, וּמִמָּה שֶׁהִיָּתָה
 יִבְשָׁה ה', נִקְרֵאת אֶרֶץ, לְהוֹצִיא
 זֶרְעִים וּפְרוֹת. זֶהוּ שְׂפָתוֹב וַיִּקְרָא
 אֱלֹהִים לַיִּבְשָׁה אֶרֶץ וּלְמַקְוֵה
 הַמַּיִם קָרָא יַמִּים, זֶה מַקְוֵה
 יִשְׂרָאֵל מוֹשִׁיעוּ בְּעַת צָרָה.

מִקְוֵרָא הַמְעֵזִין מֵאוֹתוֹ הַזֶּרַע
 שְׂנֵמֶשֶׁף מֵהַמַּחַם הַעֲלִיּוֹן, וְהַטְּפָה
 (וְהֵיא) הַזֹּאת הִיא י' קְטָנָה, כְּשִׁינְצֵאת
 א מִן הַמַּחַ שֶׁהִיא חֲכָמָה, כֹּל
 סְפִירָה נוֹטֶלֶת חֲלֻקָּהָ, עַד
 שְׂנַחֲלַקַת לְתַשַׁע נְקֻדוֹת, וּכְשֶׁכֵּל
 אֶחָד נוֹטֵל חֲלָקוֹ, נִשְׁאָרֶת עֲשִׁירִית
 מִכֹּל הַטְּפוֹת, שְׂנוֹטֶלֶת אוֹתָהּ
 הַיִּבְשָׁה שֶׁהִיא עֲשִׁירִית הָאִיפָה
 סֵלַת, וּבְשִׁבְלֵהָ מְעֲשָׂרִים.

דְנְטִילַת הֵהִיא יִבְשָׁה דְאִיהִי עֲשִׁירִית הָאִיפָה סֵלַת, וּבְגִינָה מְעֲשָׂרִין.